

Daag

Aoc's en AOC Raad werken aan kwaliteitsverbetering van de gemengde leerweg. Het begint met het besef dat de gemengde leerweg niet een soort kaderberoepsgerichte leerweg voor de slimste vmbo-leerlingen is.

Kwaliteitsverbetering gemengde leerweg in gang gezet

ze uit!

De worsteling is hoe je de groene context overeind houdt, terwijl je het niveau van de avo-vakken omhoog duwt

Leerlingen in de gemengde leerweg zijn echt anders”, zegt Juliette Vermaas, zelfstandig onderwijsadviseur. Ze is projectleider van een plan van de AOC Raad om met de vmbo-scholen de kwaliteit van de opleiding te verbeteren. “Het zijn eigenlijk tl'ers die ook graag praktisch bezig zijn. Je moet ze anders benaderen dan leerlingen in de beroepsgerichte leerwegen.”

De Inspectie van het Onderwijs wees vorig jaar op de situatie in de gemengde leerweg op aoc's. De opbrengst van de basisberoepsgerichte leerweg is heel goed en die van de kaderberoepsgerichte leerweg wijkt niet af van het overige vmbo. Maar bij de gemengde, en theoretische, leerweg op aoc's bestaat een groot verschil tussen het schoolexamen en het centraal examen. De inspectie analyseerde de opbrengsten van drie opeenvolgende jaren in het groen vmbo. Ze concludeerde in het rapport 'Een wisselend succes' (maart 2010) dat er iets schort aan de eisen die veel groene vmbo's stellen aan leerlingen in deze leerwegen en aan de

toerusting van de docenten voor dit niveau.

Inmiddels zijn veel scholen begonnen verbeterstappen te zetten, en sinds juni 2010 is er een masterplan voor een beter vmbo-groen. Onderdeel hiervan is een project gericht op kwaliteitsverbetering van de gemengde leerweg. Op het kantoor van de AOC Raad geven Juliette Vermaas, projectleider, en Karen Laarveld, beleidsadviseur vmbo, uitleg.

Niet standaard

Vermaas heeft veel onderzoek gedaan naar zeer zwakke scholen. Ze heeft nagedacht over verbetering en bijvoorbeeld over de vraag: hoe ga je om met het stempel van zeer zwakke school? Laarveld, die met Vermaas had samengewerkt binnen het steunpunt zeer zwakke scholen van de koepelorganisaties VO-raad en AOC Raad, vroeg haar een jaar geleden voor dit project.

“We hebben eerst maar eens een rondje gemaakt langs de scholen. Mijn indruk is dat er grote verschillen tussen de scholen zijn, bijvoorbeeld in het bewustzijn dat je gl-leerlingen anders moet benaderen

dan een kbl'er of bbl'er en dat je meer eisen kan en moet stellen. Dit vraagt ook een ander type docent. Hiervoor is de afgelopen jaren te weinig aandacht geweest. Het ontbreekt ook vaak aan apart materiaal of praktijkmethodes voor gl-leerlingen.”

Hoe dat komt? “De gemengde leerweg is onduidelijk geprofileerd. Soms zijn er maar vijf tot tien gl-leerlingen in een leerjaar en daarvoor worden ze vaak bij de kbl'ers gezet. Maar je kunt niet zomaar een kb-toets geven en dan de normering wat aanpassen.”

Een mogelijke oorzaak is dat de gemengde leerweg op brede vmbo-scholen van aoc's vaak de hoogste leerweg is. Anders dan op scholengemeenschappen waar nog een havo en vwo is. “Daar kan een vmbo-niveau zich aan optrekken, maar op een aoc is dat niet het geval. Voor docenten ook lastig, want je bent misschien de enige docent Duits op de school.”

Beter positioneren

“Een omschrijving van een typische gl-leerling?”, vervolgt Vermaas. “Daar ga ik me niet aan wagen. Maar het kennishoogte is hetzelfde als van een tl'er. Dat bepaalt hoe je ze aanspreekt en welke eisen je kunt stellen. Om de gl'ers op de juiste plek te krijgen, kun je afspraken maken bij de intake: harde criteria zoals IQ en Cito-toets. En zachte, denk aan vaardigheden. Daar moeten docenten zich bewust van zijn. Misschien hebben de gl'ers minder zitvlees dan tl'ers. En anders dan in de theoretische leerweg leid je vooral op voor doorstroom van niveau 4, mbo. Niet voor de havo.”

De Wageningse leerstoelgroep Educatie- en Competentie Studies heeft onderzoek gedaan bij het groene lyceum. Krijg je de leerlingen inderdaad op het niveau waarop je ze wilt hebben? “Scholen die geïnvesteerd hebben in een aparte gl-klas hebben resultaat. Leerlingen trekken zich op aan elkaar. En er is een uitstraling naar buiten, naar ouders en basisscholen. Het apart houden van gl'ers, ook al zijn het er aanvankelijk maar weinig, betaalt

TEKST

ton van den born

FOTOGRAFIE

studio andré ruigok
en ton van den born

Projectleider Juliette Vermaas vindt de praktische context juist de kracht van de aoc's. "Die hoef je niet overboord te zetten, maar je moet wel specifiek investeren in de gl-leerling"

Drie ambities masterplan

- > school en docenten gaan op een andere manier met de gl-leerling om;
- > ze realiseren een meer opbrengstgerichte cultuur;
- > ook volgend jaar zijn er producten die de docent helpen bij het inschatten van het niveau van een gl-leerling.

zich dus terug. Omdat je de gemengde leerweg beter kunt positioneren, krijg je waarschijnlijk meer aanwas."

Bij vmbo-groenafdelingen op scholengemeenschappen is de situatie anders. "Daar is de gemengde leerweg, als ze die al hebben, meer theoretisch dan bij aoc's."

Componenten

Om het onderwijsrendement van de gemengde leerweg te verhogen, wil de AOC Raad met de aoc's het komende jaar de examinering, de professionalisering van docenten en de onderwijsinrichting aanpakken. Met onder meer discussie over de positie van de leerwegen, de meerwaarde van de gemengde leerweg voor een aoc en ook de positie van de theoretische leerweg. Verder beoogt het project de realisatie van een referentiekader voor docenten opdat ze het gl-niveau beter kunnen determineren, toetsen maken die aansluiten bij het niveau en meer opbrengstgericht werken. Dit sluit aan bij het pleidooi van de Onderwijsraad van enkele maanden geleden om meer opbrengstgericht te werken in het voortgezet onderwijs. En bij speerpunten van de minister in het Actieplan beter presteren VO. Opbrengstgericht werken wil zeggen dat je regelmatig de toetsresultaten meet, deze vergelekt met een normale ontwikkeling en dat je hier wat mee doet.

Het slagen van de kwaliteitsverbetering ligt bij de scholen, want het gaat om een andere cultuur en een aangepaste werkwijze van docenten. Maar hoe pak je dat aan? Wat moet je doen als groen vmbo om de gemengde leerweg op een hoger kwaliteitsniveau te krijgen? Rekening houdend met scherpere exameneisen bij taal en rekenen. De worsteling is volgens Vermaas hoe

je de groene context overeind houdt, terwijl je het niveau van de avo-vakken omhoog duwt. Sommige scholen vragen zich af of ze, als ze de stagecomponent verminderen het groene karakter van de opleiding niet aantasten. Zeker ook omdat veel gl-leerlingen juist gemotiveerd blijven door die praktijkcomponent. Overigens speelt de vraag of in de stage geschrapt moet worden en er meer investering in taal en rekenen nodig is, ook voor het overige vmbo.

Extra aandacht

"De praktische context is juist de kracht van de aoc's", zegt Vermaas. "Je hoeft die niet overboord te zetten, maar je moet wel specifiek investeren in de gl-leerling. Zet ze apart! Spreek ze aan op hun niveau! Daag ze uit! Ja, dat vraagt wel wat van de docent."

Laarveld: "De aoc's realiseren zich dat er voor de gemengde leerweg echt extra aandacht nodig is." Sommige vmbo-scholen hebben volgens haar al stappen gezet naar opbrengstgericht werken. Met als resultaat meer besef van resultaten bij docenten en een meer prestatiegericht houding bij leerlingen. "Uiteindelijk gaat het daarom: dat we de kwaliteit van het onderwijs en de resultaten van de leerlingen op een hoger niveau brengen."

En soms zit het in kleine dingetjes. "Bijvoorbeeld onrust op de gang", zegt Vermaas. "Dan kan het al helpen als je de kluisjes verplaatst. Als je als school niet het goede voorbeeld geeft, denken leerlingen ook: ach, het loopt wel los."

Kijk voor een link naar een bericht en brochure over het project kwaliteitsverbetering groene gemengde leerweg op www.groenonderwijs.nl > editie 8

De gemengde leerweg

De gemengde leerweg van het vmbo, een van de vier leerwegen, ligt ongeveer op het niveau van de theoretische leerweg. De opleidingsvariant is bedoeld voor leerlingen die weinig moeite hebben met leren en zich willen voorbereiden op een beroep. Leerlingen doen examens in vijf algemene vakken en een beroepsgericht vak.

De trend is dat een groeiend aantal aoc-vestigingen naast de beroepsgerichte opleidingen de gemengde en soms tegelijk de theoretische leerweg (één theorievak extra) aanbieden. In 2008-2009 hadden 62 van de 76 vmbo-groenvestigingen alle leerwegen. Zeven boden alleen beroepsgerichte leerwegen aan: basis- en kaderberoepsgericht. En zes vestigingen hadden enkel een gemengde/theoretische leerweg.

De inspectie zag de opbrengsten in de gemengde leerweg van het vmbo-groen langzaam slechter worden. In 2007 scoorde 32 procent onvoldoende en in 2009 bijna 40 procent. Zo'n onvoldoende is vooral gebaseerd op het resultaat van het centraal examen en het verschil met het schoolexamen. Het betrof steeds brede locaties voor vmbo; de zes vestigingen die alleen vmbo-(g)t aanboden, scoorden voldoende.